

Vergaderjaar 1996–1997

25 000 XIII

Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Economische Zaken (XIII) voor het jaar 1997

Nr. 50

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 25 augustus 1997

Het ministerie van Economische Zaken heeft op de ambassades in Washington, Tokyo, Bonn, Parijs en Rome Technisch-Wetenschappelijke Attachés (TWA's) gestationeerd. Het TWA-systeem bestaat al bijna 45 jaar en is in die periode een belangrijk dienstverlenend onderdeel van het ministerie van Economische Zaken geworden.

De TWA's verrichten hand- en spandiensten voor medewerkers van Nederlandse bedrijven en organisaties die in hun werk te maken hebben met technologie en technologische ontwikkelingen. Een vraag of probleem met betrekking tot één van de landen waar een TWA gevestigd is, kan rechtstreeks worden voorgelegd aan de desbetreffende TWA-post. De TWA kan door zijn uitgebreide netwerk de vraag beantwoorden of de persoon verder helpen met een nuttig adres of contact. Daarnaast verstrekken de TWA's uitgebreide informatie over trends en ontwikkelingen op het terrein van technologie en technologiebeleid in het buitenland. Het TWA-systeem kent ook een periodiek verschijnend blad, *Technieuws*, waarin van elke TWA-post bijdragen over actuele technologische onderwerpen zijn opgenomen. De abonnees van *Technieuws* (zo'n 6000) kunnen de bijlagen bij deze artikelen, veelal rapporten en informatie die in Nederland moeilijk te verkrijgen zijn, ter inzage lenen. Op verzoek kunnen de TWA's tevens rapporteursmissies op een bepaald technologiegebied in hun land voorbereiden en begeleiden.

Er moet een substantiële vraag naar de diensten van een TWA zijn, om het bestaan van de TWA-post te rechtvaardigen. De rationale voor de vestiging van een TWA is een groot technologisch potentieel, een substantiële vraag naar informatie vanuit Nederland, primair vanuit het Nederlandse bedrijfsleven en een «drempel» om over deze informatie te kunnen beschikken, dat wil zeggen behoefte aan bemiddeling/tussenkoms door een Nederlandse TWA. Via monitoring en evaluatie van deze rationale en van de effectiviteit en de efficiëntie van de TWA-posten moet steeds bezien worden of de diensten van een TWA nog nodig zijn en of veranderingen in het dienstenpakket noodzakelijk zijn.

In deze context zijn kortgeleden de TWA-posten in Europa, in het bijzonder Parijs en Rome, geëvalueerd. De TWA-post in Parijs bestaat sinds mei 1991, de post in Rome sinds september 1992. De doelstelling van de evaluatie was te onderzoeken of de keuze voor de TWA-posten in Parijs en Rome juist is geweest, om een beeld te krijgen van de effectiviteit en de efficiëntie van beide posten en van de sinds 1983 bestaande post in Bonn en tenslotte om te bezien of en zo ja hoe, de posten gecontinueerd dienen te worden.

Uitvoering evaluatie

De door het ministerie van Economische Zaken zelf verrichte evaluatie omvatte de volgende onderdelen:

I. Desk research op basis van de informatie van de TWA-posten (t/m eerste helft 1997).

II. Een telefonische enquête onder de bedrijven die in 1995 een vraag hebben voorgelegd aan 1 of meer van de Europese TWA-posten.

III. Een 9-tal «face-to-face» interviews met personen die een vraag hebben voorgelegd aan de TWA-Rome en/of -Parijs.

IV. Bezoeken aan de posten in Rome, Parijs en Bonn.

Bevindingen uit de evaluatie

Onderstaand volgen puntsgewijs de bevindingen die uit de evaluatie naar voren komen:

Algemeen

– Informatie uit zowel Frankrijk als Italië blijft moeilijk toegankelijk. De beide TWA-posten hebben de toegankelijkheid van informatie uit deze landen op technisch-wetenschappelijk terrein verbeterd. Als gekeken wordt naar de TWA-post in Bonn dan geldt dat de vraag van de toegankelijkheid daar een minder zware rol speelt. Het is vooral het technologisch potentieel dat een TWA-post in Duitsland rechtvaardigt.

– De TWA-posten Parijs en Rome worden door de gebruikers van het TWA-systeem minder aangesproken op puur wetenschappelijke en/of technologische ontwikkelingen dan de TWA-post in Bonn (en Tokio en Washington). De nadruk in Parijs en vooral Rome ligt op marktgeoriënteerde informatie.

– Voor alle posten geldt dat het gebruik en de spreiding in het gebruik van de Technieuws-bijlagen in de loop van de jaren is gestegen. Bonn en Parijs vooral met betrekking tot technologie-rapportage (met name milieutechnologie) en Rome vooral voor contacten- en productinformatie.

– De «klanten» van het TWA-systeem die in 1995 een vraag stelden aan één of meer Europese TWA's, zijn in grote meerderheid tevreden over de door de TWA gegeven antwoorden.

– Ongeacht welke Europese TWA-post valt het totaal aantal vragenstellers in 1995 uit het bedrijfsleven (industrie, waarbij niet gerekend consultants) tegen: in totaal stelden 602 personen in 1995 een vraag aan één of meer Europese posten waarvan slechts 43 personen afkomstig waren uit de industrie. In 1996 en 1997 is dit voor Parijs en Bonn verbeterd, maar voor Rome verslechterd.

Ten aanzien van Rome

– De gebruikers geven aan dat de behoefte aan informatie over ontwikkelingen in Italië op wetenschappelijk en technologisch gebied vanuit een TWA-post in Italië beperkt is. Wel bestaat behoefte aan marktgeoriënteerde informatie uit Italië en waardeert men dat daarvoor een aanspreekpunt bij de Nederlandse ambassade bestaat.

- Langere termijn ontwikkelingen rond technologiebeleid, overheids-instituten en -organisaties op technisch-wetenschappelijk gebied zijn in Italië erg moeilijk te identificeren.
- De vraagontwikkeling van de post in Rome is teleurstellend en blijft sterk achter bij de verwachtingen. Weliswaar verdubbelde het aantal vragen in 1994 bijna ten opzichte van 1993 (van 74 naar 136), maar bleef steken op 138 in 1995 en liep terug tot 91 in 1996. Deze trend zet zich voort in 1997.

Ten aanzien van Parijs

- De gebruikersbehoefte aan informatie over ontwikkelingen op wetenschappelijk en technologisch gebied in Frankrijk is redelijk. Het gaat dan voornamelijk over de bijzondere wijze waarop Frankrijk bestaande technologie verder ontwikkelt en implementeert.
- Het aantal vragen aan de TWA-post in Parijs lijkt te stabiliseren op een niveau van ongeveer 200 vragen per jaar. In 1995 was een aanzienlijk deel daarvan (bijna 50%) afkomstig van Franse organisaties en bedrijven.

Ten aanzien van Bonn

- De gebruikers bevragen de TWA-post in Bonn vooral vanuit de behoefte aan informatie over ontwikkelingen op wetenschappelijk en technologisch gebied.
- De vraagontwikkeling in Bonn is positief. Deze groeide van 186 vragen in 1993, via 270 in 1995 tot 332 in 1996. De TWA-post in Bonn is een tweemanspost. Het bijzondere daarbij was dat één van de twee TWA's vanuit TNO gedetacheerd (tot medio 1997). Mede daardoor was het aandeel van de vragen vanuit TNO relatief groot.

Beleidsimplicaties

Italië

De ontwikkeling van de TWA-post in Rome is teleurstellend. De vraagontwikkeling blijft achter en de behoefte aan informatie over wetenschap en technologie in Italië is beperkt gebleken. Bovendien zijn trends rond technologie en technologiebeleid in Italië niet goed in kaart te brengen en zijn er geen mogelijkheden om de negatieve ontwikkeling van de TWA-functie in Italië te keren. Italië is daarmee geen goede vestigingsplaats voor een TWA gebleken. Positief is de door TWA-Rome opgebouwde positie als aanspreekpunt voor marktgeoriënteerde informatie en contacten. Deze positie zou binnen de ambassade behouden moeten blijven, ook met het oog op de continuïteit: de (in aantal beperkte) vragen over technologie en wetenschap kunnen in overleg met de TWA-thuisbasis in Den Haag beantwoord worden. De ambtstermijn van de huidige TWA loopt af in september 1997. In het verlengde van de herijkingsoperatie kan in dit laatste ambtsjaar het TWA-werk worden overgedragen aan de economische afdeling van de ambassade in Rome, zodanig dat een herkenbaar aanspreekpunt blijft bestaan.

Frankrijk

De ontwikkeling van de TWA-post in Parijs is redelijk en beantwoordt voor een deel aan de verwachtingen. De vraagontwikkeling is goed, waarbij de TWA-post in Parijs relatief veel vragen per jaar verwerkt. Bijna de helft hiervan is afkomstig van personen uit Frankrijk zelf, die iets willen weten over technologie en wetenschap in Nederland. TWA-Parijs heeft dus veel klanten, maar nog te weinig Nederlandse bedrijvenklanten en relatief veel Franse klanten. Om hierin verandering te brengen zal een

meerjarenplan met concrete doelen (meer bedrijfsleven-klanten uit Nederland) voor een periode van drie jaar worden opgesteld, dat intensief gemonitord en begeleid zal worden vanuit Den Haag. Na deze periode van drie jaar kan dan bezien worden of continuering van de post in Parijs opportuun is.

Duitsland

De ontwikkeling van de TWA-post in Bonn is goed en beantwoordt aan de verwachtingen. Het aantal vragen neemt toe en de focus is vooral technisch-wetenschappelijk. Het aandeel van de vragen uit de kennis-infrastructuur is relatief groot. Het aantal vragen van het Nederlandse bedrijfsleven is naar verhouding nog te laag. Ook voor Duitsland ligt het in de rede om voor de komende drie jaar een meerjarenplan op te stellen, met als concreet doel het gebruik door Nederlandse bedrijven van de TWA-post te verbeteren. Evenals in Italië en Frankrijk is de wisselwerking met de thuisbasis in Den Haag hierbij belangrijk.

Gezien de positieve ontwikkeling van de TWA-post in Duitsland en de te verwachten verhuizing van de ambassade (inclusief TWA) van Bonn naar Berlijn zal ik de bezetting van de TWA-post in Duitsland ook na de beëindiging van de TNO-detachering op twee TWA's handhaven.

De Minister van Economische Zaken,
G. J. Wijers